

Initiatiefvoorstel

Raadsvoorstel nr.: 17-19

Barneveld, 16 februari 2017

Onderwerp: **Right to Challenge**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Het college opdracht geven onderzoek te doen naar en te rapporteren over hoe 'Right to Challenge', bij wijze van experiment, in Barneveld vorm kan worden gegeven.
2. In dit onderzoek mee te nemen voor welke taken en domeinen het college dit als mogelijkheid ziet en op welke wijze dit ingevoerd kan worden.
3. De uitkomsten van dit onderzoek vóór 1 juli 2017 naar de raad te sturen voor verdere raadsbehandeling.

1. Inleiding

De aard, omvang en kwaliteit van publieke dienstverlening zijn in Nederland, en ook in Barneveld, niet zelden onderwerp van discussie en debat: welke publieke diensten levert de overheid (nog) wel, welke juist niet, hoeveel mag dat kosten en met welk kwaliteitsniveau zijn we tevreden.

Tegelijkertijd zien we de samenleving veranderen en de rol van de overheid verschuiven. Er wordt een groter beroep gedaan op de samenleving zelf en het begrip (burger)participatie is inmiddels verankerd geraakt in vrijwel elk coalitieakkoord. In zoverre worden er op dit moment in den lande al veel succesvolle initiatieven opgepakt op het gebied van zorg, wonen en energie.

Maar termen en kreten als 'meedoen', 'eigen initiatief' en 'burgers betrekken' stellen weinig voor, wanneer burgers geen vertrouwen, maar ook de middelen en de verantwoordelijkheid niet krijgen om hun steentje bij te dragen aan de leefbaarheid, het welzijn en de dienstverlening in hun buurt, wijk of dorp.

Teneinde burgers wel die middelen en verantwoordelijkheid te geven, heeft men in Engeland en Denemarken het zogeheten 'Right to Challenge' geïntroduceerd en wettelijk laten vastleggen.

Dit 'Right to Challenge' houdt in dat een groep burgers, of leden van bijvoorbeeld wijkplatforms, verenigingen of vrijwilligersorganisaties, die menen een publieke dienst zelf beter te kunnen organiseren, het recht hebben om de gemeente 'uit te dagen'. Wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan, moet de gemeente de betreffende dienst (opnieuw) aanbesteden en burgers in de gelegenheid stellen zelf een offerte uit te brengen. Als blijkt dat welzijn, financiering e.d. daarin inderdaad zijn geborgd én verbeterd, moet de dienst worden overgedragen. Kleine, compacte diensten zoals buurtonderhoud, groenbeheer en wijkwerk, waarvan burgers denken dat deze efficiënter en effectiever geregeld kunnen worden, kunnen dan door burgers zélf worden overgenomen.

Op grond van onze organisatieverordening heb ik het college advies gevraagd over dit initiatiefvoorstel. Dit advies is bijgevoegd.

2. Effect

Niet alleen komen we met invoering van het 'Right to Challenge' tegemoet aan de eisen en omstandigheden van de huidige politieke tijdgeest, maar ook en nog belangrijker: we geven ruim baan aan de deskundigheid, het enthousiasme en de creativiteit van de inwoners van de gemeente Barneveld.

3. Argumenten

De kracht van een gemeente zit in datgene wat inwoners met elkaar tot stand kunnen brengen, in bijvoorbeeld wijkplatforms, verenigingen of vrijwilligersorganisaties. Gegeven de eerder geschetste ontwikkelingen en indachtig het feit dat de kracht van een gemeente niet in het stadhuis maar in de gemeente zelf zit, zou het 'Right to Challenge' ook in Barneveld een kans moeten krijgen.

Initiatiefvoorstel

In het kompas Right to Challenge in de WMO (zie bijlage) worden verder de volgende voordelen voor gemeenten weer gegeven:

- Het Right to Challenge verandert het idee van de rol van inwoners. Het is een manier om inwoners als initiatiefnemer, eindgebruiker of doelgroep meer invloed te geven op de wijze waarop o.a. zorg en ondersteuning in hun omgeving worden uitgevoerd. Het Right to Challenge biedt de mogelijkheid om taken en verantwoordelijkheden (ten dele) over te dragen aan inwoners, mits ze dat zelf ook willen.
- Bewoners worden gestimuleerd om na te denken over publieke taken en oplossingen voor maatschappelijke opgaves. Ze krijgen zelf de kans om direct invloed te hebben op de kwaliteit.
- Het Right to Challenge kan ook bijdragen aan innovatie, je geeft inwoners, ondernemers, instellingen en netwerken ruimte voor (nieuwe) ideeën die maatschappelijke meerwaarde hebben.
- De keuze voor het Right to Challenge geeft ruimte voor schaalverkleining, maatwerk en een lokale invulling, waarmee je oplossingen dicht bij de gebruikers kunt organiseren op wijk- of buurtniveau. Daarbij zijn verschillen (per wijk) mogelijk.
- Het Right to Challenge kan reguliere aanbieders prikkelen en stimuleren om anders te gaan denken en meer de samenwerking met inwoners en inwonersinitiatieven op te zoeken.
- Het Right to Challenge kan als graadmeter fungeren om na te gaan of het huidige dienstenaanbod voldoende aansluit bij de lokale behoeften.
- Het Right to Challenge kan ertoe leiden dat taken die de gemeente uitbesteedt efficiënter en beter worden uitgevoerd met dezelfde of minder middelen.

Right to Challenge sluit aan op het maatschappelijk aanbesteden. Er zijn echter twee wezenlijke verschillen:

- Bij maatschappelijk aanbesteden ligt het initiatief bij de gemeente. De gemeente daagt de gemeenschap uit om een specifieke maatschappelijke taak of dienst over te nemen.
- Bij het Right to Challenge komt het initiatief uit de gemeenschap. Deze initiatiefnemer(s) dagen de gemeente uit om een zelfgekozen maatschappelijke taak of dienst over te nemen.

Right to Challenge zou een goede aanvulling zijn op de democratie-experimenten die de burgemeester tijdens zijn nieuwjaarsreceptie heeft aangekondigd, te weten: Prijsvraag Beter Barneveld en de democratiegesprekken. Al deze experimenten kunnen bijdragen aan het versterken van de lokale democratie. In bijlage 3 heb ik enkele mogelijkheden/voorbeelden van Right to Challenge opgenomen.

4. Kanttekeningen

In de praktijk is het 'Right to Challenge' in Engeland weinig toegepast. De concurrentie met commerciële partijen blijkt lastig. Bewonersinitiatieven moeten ingewikkelde trajecten volgen. Ze staan op kennisachterstand en hebben weinig ondersteuning. De overheid voelt zich vooral aangevallen. Wat het opgeleverd heeft, is dat gemeenten nu eerder in gesprek gaan met bewonersgroepen.

Namens de fractie CDA Barneveld,
Maarten Schipper

Bijlagen:

1. Kompas Right to Challenge in de WMO (van Vilens)
2. Advies van het college van burgemeester en wethouders (wordt nog toegevoegd)
3. Voorbeelden van Right to Challenge
4. Link: <https://vng.nl/right-to-challenge>